

РЕЦЕНЗИЯ

От: *доц. д-р Силвия Цветкова Терезова*
УНСС, КАТЕДРА „ИКОНОМИКА НА ТЪРГОВИЯТА“
Научна специалност: Икономика и управление (Търговия)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2486/21.10.2020 г. на Зам.-ректор по НИД на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Александър Ангелов Ангелов*
Тема на дисертационния труд: *Управление на запасите във веригата за доставки*

1. Информация за дисертанта

Докторант Александър Ангелов се е обучавал по докторска програма към катедра „Икономика на търговията“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (Търговия)“. Обучението е осъществено в задочна форма през периода 2015-2020 г.

Докторантът е завършил средното си образование със специалност „Автоматизация на производството през 2005 г. През 2009 г. завършва бакалавърска специалност „Икономика на търговията в УНСС. През 2011 г. придобива ОКС „Магистър“ по специалност „Икономика на търговията, УНСС. От 2007 г. до настоящия момент заема длъжност Управител в „Александър Електрик“ ЕООД, гр. София с предмет на дейност електроинсталации.

Обучението по ОНС доктор е удължено с една година до 24.02.2020 г., а от 01.01.2020 г. до 2021 г. е прекъснал.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 210 стандартни страници. Включва списък на използваните източници – 117, списък на фигурите, които са 47, списък на таблиците – 25 и 10 приложения.

Трудът е структуриран в: увод; три глави, като към всяка от тях са направени изводи; заключение; списък с използвана литература; списък на фигурите; списък на таблиците и приложения. Структурата на дисертационния труд е логична и балансирана и отговаря на целта, обекта, предмета и тезата на изследването.

Независимо от богатото теоретично наследство по управление на стоките запаси, разглеждането им през призмата на управление на веригата за доставки, разкриването на ролята им за повишаване ефективността и намаляването на разходите във веригата за доставки е много актуално. Нарастващата неопределеност на обкръжаващата среда и ожесточената конкуренция изправят участниците в маркетинговия канал за дистрибуция пред нови предизвикателства. За да задоволят потребностите на целевите си клиенти участниците в маркетинговия канал за дистрибуция обединяват усилията си за оптимизиране на стокския поток от производството до крайния потребител. Разглеждането на концепцията за управление на стоките запаси през призмата на управление на доставките е актуално, тъй като ефективното управление на стоките запаси, с оглед значителния размер на инвестициите в този актив на всички участници при дистрибуцията им, се явява предпоставка за повишаване конкурентоспособността на търговските фирми и за нарастване на добавената стойност в маркетинговия канал за дистрибуция.

Формулираната цел е: въз основа на проучване на теоретичните и емпирични изследвания на управлението на запасите във веригата доставки, на моделите за тяхното оптимизиране и разработената методика, да се оптимизира размера на запасите във веригата за доставки на електротехнически продукти в зависимост от интензитета на тяхното търсене, като се направят и конкретни предложения за практиката. За постигане на целта са поставени пет задачи: теоретично изясняване и обединяване на концепцията за управление на веригата за доставки с идеите за управление на запасите и тяхното интегриране; проследяване цикъла на движение на запасите във веригата за доставки и разходите, вследствие на това преминаване; проучване на измервателния апарат на запасите и моделите за управление на запасите; адаптиране и апробиране на методическа рамка за управление на запасите във веригата за доставки; оптимизиране на запасите във веригата за доставки на електротехнически продукти, в зависимост от интензитета на тяхното търсене.

Обект на дисертационния труд са запасите в предприятията на едро и дребно, реализиращи електротехнически продукти. Предметът на изследването е провеждане на сравнителен анализ на база на прилагане на адаптирана методика за управление на стоковите запаси във верига за доставка и конвенционалните модели за управление на запасите в отделното предприятие.

Логично от поставената цел на дисертационния труд е формулирана изследователската теза: „Управлението на запасите във веригата за доставки се извършва с по-малко общи разходи, отколкото управлението на запасите от отделните предприятия, неинтегрирани във верига за доставки“, която смятам че е доказана в хода на изследването.

Докторантът познава и използва коректно научната литература. Използван е голям брой литературни източници на български, руски и английски език.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

В първа глава „Теоретичен синтез на управлението на запасите във веригата за доставки“ са разгледани:

1. Основните теоретични въпроси, свързани с възникването, същността и елементите на управлението на веригата за доставки. Акцентира се на еволюирането на схващанията на редица автори. В табличен вид е представено виждането на две школи относно етапите на еволюиране на теоретичните постановки за управление на доставките. Използвана е коректно значителна по обем литература. Изведените са ползите от управление на веригата на доставки, като правилно се акцентира върху интегрираните усилия на участниците във веригата на доставки. Въз основа на изследване на теоретичните постановки се определя водещата роля на управлението на запасите за функционирането на веригата за доставки за ефективността.
2. Основните теоретични въпроси за същността на управление на запасите, видовете запаси, класифицирани по различни признаци. Разгледани са и концепциите за управление на запасите. Акцентира се върху необходимостта от разработването и прилагането на концепции за интегрирано управление на запасите.
3. Движението на запасите във веригата за доставки и разходите, които произтичат от това. Правилно се отбелязва, че променливият характер на запасите предполага и определяне периода на отчитане размера на запаса, т.е. интервала от време за контрол върху запасите.

Във втора глава са разгледани основните теоретико-методологични въпроси на управление на стоките запаси във веригата за доставки, а именно:

1. Определяне значенията на параметрите на моделите за управление на запасите и системите управление на запасите. Изведени са основните предпоставки, анализът на които предопределя възможностите за внедряване и използване на конкретна система за управление на стоките запаси във веригата за доставка.
2. Моделите за управление на стоките запаси и класификацията им, в това число в зависимост от вида на веригата за доставки.
3. В резултат от критичната оценка на съществуващото теоретико-методологично наследство е разработена адаптирана методика за управление на запасите във веригата за доставки, състояща се от шест етапа: информационно осигуряване чрез провеждане на интервю; „работа с реални данни“; прогнозиране на търсенето; определяне оптималния доставката на основа на реални и прогнозни данни при самостоятелни предприятия; определяне оптималния доставката на основа на реални и прогнозни данни при интегрирани предприятия и сравнителен анализ на резултатите, по-конкретно на общите разходи и размера на запасите при самостоятелно управление на запасите и при интегрирано управление на запасите. По същество именно в резултат на този сравнителен анализ може да се докаже издигната теза в дисертационния труд.

В трета глава е апробирана разработената адаптирана методика за управление на запасите във веригата за доставки на две групи електротехнически продукти: с интензивно и средно интензивно търсене. В резултат на оценка на динамиката на търсенето, наличните запаси и доставките на равнище търговец на едро и търговец на дребно е прогнозирано търсенето. Определени са оптималните размери на доставката по формулата на Уилсън при реални и прогнозни данни. Определени са параметрите на оптимизационния модел за управление на запасите при двуешалонна верига, т.е. при интегрирано управление на запасите в двете групи електротехнически продукти. Резултатите от апробираната методика доказват тезата, че при управлението на запасите в двуешалонна верига за доставки има редица предимства: намаляване размера на стоките запаси и значително намаляване разходите по управление на запасите. В края на трета глава са направени изводи от проведеното изследване.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторантът е формулирал пет приноса, като не ги е разграничил като научни и научно-приложни. Приемам по същество така формулираните от докторанта и научния му ръководител приноси на дисертационния труд със следните коментари: Според мен приносите мен четвъртият принос „Адаптирана и апробирана е методическа рамка за управление на веригата за доставки при реално и прогнозно търсене на електротехнически продукти, с различен интензитет на търсенето. В резултат на това е извършен сравнителен анализ на равнището на разходите при използване на конвенционална рамка за управление на запасите – оптимално количество за доставка и интегрирана двуешалонна линейна верига за доставка с детерминирано търсене. Сравнителният анализ потвърждава формулираната изследователска теза, че управлението на запасите във веригата за доставки се извършва с по-малко общи разходи, отколкото управлението на запасите от отделни предприятия, интегрирани във верига за доставки“ и петият принос “Резултатите от оптимизирането на запасите във веригата за доставки на електротехнически продукти, в зависимост от интензитета на тяхното търсене, служат за синтезиране на изводи и препоръки относно стратегиите за управление на запасите, възприети от мениджърите на изследваните фирми и целят да минимизират разходите за формиране на запаси чрез интегриране на процесите между тях“ могат да се обединят в един научно-приложен принос. По същество става въпрос за разработената адаптирана и апробирана методика, която позволява вземане на обосновани решения при управление на запасите на основата на интегрираните действия на участниците във веригата за доставки.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертационния труд са направени три публикации на български език, като две от тях са статии в списания „Диалог“ и „Инфраструктура и комуникации“ (под печат) и един доклад на международна научно-практическа конференция на СА „Д. Ценов“, гр. Свищов Дава се оценка на степента на разпространение на получените резултати в научната литература. Смятам, че публикациите са свързани с темата на дисертационния труд и представят значими части от него.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем от 44 стр. и коректно и в голяма степен отразява съдържанието на докторския труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Основните ми критични бележки са:

1. Неточно е формулиран вторият етап от адаптираната методика за управление на стоковите запаси във веригата за доставки „Работа с реални данни“. От апробирането на тази методика в трета глава на дисертационния труд става ясно, че на този етап се провежда анализ на търсенето, размера на доставките и на стоковите запаси, които са основа за прогнозиране на търсенето и определянето на оптималния размер на доставката и др. параметри на модела за управление на запасите.
2. В четвъртия формулиран принос се казва, че е „извършен сравнителен анализ на равнището на разходите“, а в изследването са анализирани разходите.
3. Приносните моменти биха могли да бъдат по-стегнато формулирани, а четвъртият и петият принос биха могли да бъдат обединени.

Направените критични бележки не омаловажават достойнствата на дисертационния труд и положените усилия при разработването му.

8. Заключение

Представеният за рецензиране докторски труд на докторант Александър Ангелов Ангелов е оригинално и актуално научно изследване, което отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане.

Като отчитам значимите научни и научно-приложни приноси предлагам на уважаемото научно жури да приеме труда като отговарящ на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и специфичните изисквания на УНСС и да присъди на Александър Ангелов Ангелов образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (Търговия)“.

17.11.2020 г./ гр. София

Подпис: